

Bij mij thuis

Kinderen
& Poëzie

poëzieles middenbouw bij thema Kinderboekenweek 2023

Mary Heylema

Lesduur: 60 minuten.

De extra suggesties zijn niet bij de 60 minuten inbegrepen.

Benodigd materiaal:

- digibord
- kladpapier, pennen
- vierkant papier, zoveel als er leerlingen zijn
- blauw kleurpotlood of blauwe stift
- kopietjes gedicht *Wiegelied*
- eventueel: Delfts blauw tegeltje

Wiegelied

Noord-overboord
hol naar je honk
zoek naar je oord

zuid-haar-en-huid
klim in je boot
roei naar je schuit

west-best
duik in je grot
vlieg naar je nest

oost-proost
schuil in je hut
wieg op mijn schoot.

Mary Heylema

illustratie: Floris Hovers

1.

Intro, luisteren naar het gedicht (10 min)

- Laat de kinderen hun ogen sluiten. Zeg dat je benieuwd bent wat ze straks voor zich zien. (Alles is goed!)
- Lees het gedicht *Wiegelied* van Mary Heylema voor uit het poëzietijdschrift *DICHTER* nr 29 Thuis van Plint. Lees rustig en herhaal het een keer.
- Vertel dat het gedicht op muziek gezet is door Arjen Heijboer. Vraag de kinderen hun ogen weer te sluiten en dat wat ze horen voor zich te zien. Luister naar het lied: <https://soundcloud.com/mary-heylema/wiegelied>
- Vraag enkele kinderen naar de 'filmpjes in hun hoofd'
- Wat is een wiegelied? (*liedje dat je zingt om een jong kind te laten slapen*). Horen ze dat terug in het gedicht of het lied? (*deinende muziek, herhaling van woorden*.)

Tip:

Als je het liedje wilt zingen met je klas, kun je om te oefenen gedurende de hele melodie scho-tel-tje-kop-je zeggen. De muziek is geschreven in vijfkwartsmaat en zo kun je dat handig onder de knie krijgen.

Extra (beeld):

- Toon via digibord de illustratie van Floris Hovers bij het gedicht. Vertel dat deze ontwerper van hout en karton hele steden in het klein maakt. Vraag wat de kinderen opvalt aan de illustratie. Laat hen associëren. (*bijv. vrolijk, kleurrijk, mensen en dieren ontbreken*).
- In hoeverre vinden ze de illustratie aansluiten bij het gedicht? Laat enkele kinderen daarover vertellen.

Extra (geluid):

- Vraag de kinderen of je van elk gedicht een lied kunt maken. Wat maakt het makkelijker of juist moeilijker? (*Het is vaak makkelijker als de dichtregels dezelfde lengte hebben. En als er een vast ritme in de woorden zit.*)
- Speel het lied nogmaals af en laat de kinderen meeklappen op de maat van het lied, daar waar steeds een klemtoon komt te liggen op de woorden. (*Bijv. Noord overboord / Hol naar je honk / zoek naar je oord.*)
- Vraag 1 of 2 kinderen het gedicht nog een keer voor te lezen (zonder muziek), terwijl ze zich voorstellen dat ze een klein kind of een huisdier wiegen. De rest van de klas sluit de ogen. Wie kan feedback geven? (*Bijv. nog net iets langzamer lezen, de woorden duidelijke uitspreken, geheimzinniger, alsof je het echt tegen iemand hebt die je wilt geruststellen.*) Eventueel herhalen.

2.

Rijm (10 min)

- Zorg dat elk kind het gedicht *Wiegelied* goed kan bekijken (via digibord of een kopietje).
Laat hen, ieder voor zich, het gedicht zachtjes hardop lezen.
Wat valt hen op aan de klanken?
(*Er zit eindrijm in: noord-overboord-oord; zuid-huid-schuit; west-best-nest; vlieg-wieg; oost-proost.*)
- Wat valt nog meer op aan de klanken? (*In het eerste couplet zitten veel 'o'-klanken zoals in honk, hol. In het tweede couplet juist ui-klanken en in derde en vierde komt de ui-klank ook nog terug. In het vierde couplet zitten veel 'oo'-klanken. Ook zijn er nog woorden die beginnen met dezelfde zelfde klank, zoals hol en honk.*)
- Vertel dat een dichter vaak speelt met klanken.
Het terug laten komen van dezelfde klanken geeft ritme aan de tekst. Er komt een soort 'swing' in.

3.

Thuis (5 min)

- Vraag de kinderen of ze woorden in het gedicht zien staan die ze bij het thema van de Kinderboekenweek vinden passen (*soorten bewoningen/woonplekken*).
Weet iemand wat 'honk' betekent? (*je thuisplek*)
- Wat heeft de titel 'Wiegelied' te maken met je ergens thuis voelen? (*Veiligheid, je op je gemak voelen.*)

Extra:

- Bekijk met elkaar de werkwoorden die erin staan (*hol, zoek, klim, roei, duik, vlieg, schuil, wieg*).
Er zit veel actie in het gedicht, alsof de dichter iedereen die het leest op zoek laat gaan naar een plek waar-ie zich thuis voelt.

4.

Instructie (10 min)

- Welk spreekwoord zit er in het gedicht verstopt? (*Oost west thuis best*)
Wie weet wat het betekent? (Waar je ook maar bent, thuis is het het fijnst.)
- Kent iemand nog een spreekwoord over thuis? (*Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens.*)
Licht eventueel toe of laat dit door een kind doen.
- Laat de kinderen een lijstje aanleggen van voorwerpen die bij hen thuis geluid maken.
Een onderdeel van het huis (*bijv. dak*) of een huisdier mag ook. Zolang het maar geluid maakt.
Hun lijstje bestaat uit twee rijen.
Links staat het voorwerp/onderdeel huis en rechts het geluid dat het maakt,
in werkwoordsvorm/persoonsvorm. Minimaal 5 stuks. Dit lijstje hebben ze straks nodig.

Voorbeeld lijstje:

trap	kraakt
wekker	tringelt
konijn	snuft
föhn	blaast
pen	klikt

5.

Verwerking (20 min)

- Kijk met elkaar online hoe Delfts blauwe tegeltjes eruitzien of neem een dergelijk tegeltje mee naar de klas. Op elke hoek is een kleine, vaak symmetrische, plantaardige decoratie. In oude keukens kun je ze tegenkomen. Ze worden ook wel gebruikt om spreuken op te zetten, zogenaamde tegeltjeswijsheden.
- Vertel de kinderen dat ze hun eigen tegeltjeswijsheid gaan maken, met behulp van hun lijstje. Het wordt een variatie op 'Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens'.
- De tekst begint met *Zoals* en eindigt met *doet het nergens*. Ertussenin komen vier elementen van hun lijstje met het bijbehorende werkwoord van geluid. Ze mogen zelf kiezen welke.
- Let op de lay-out. Laat de kinderen hun regels verdelen over het papier. Dit doen ze eerst op een kladblaadje.
- Laat de kinderen nadenken met welk voorwerp ze willen beginnen. Wat klinkt het beste? Welke volgt daarna?
- Je kunt onderstaand voorbeeld laten horen/zien of je eigen tekst gebruiken. Je kunt er ook voor kiezen om geen voorbeeld te tonen, maar de kinderen stimuleren in het zelf kiezen en ontdekken.

Voorbeeld:

Zoals...

*de hond thuis blaft
de kraan thuis drupt
de trap thuis kraakt
de koffie thuis pruttelt*

doet het nergens.

- De kinderen schrijven hun tekst in het net over op een vouwblaadje of een tot vierkant geknipte A-4.
- Daarna ontwerpen de kinderen de rand van hun 'tegel' met blauw kleurpotlood of dikke stiften.
- Loop rond en help daar waar nodig.

6.

Genieten van elkaars producten & evaluatie (5 min)

- Wat vinden de kinderen goede vondsten bij anderen/zichzelf?
- Hoewel er (*hoogstwaarschijnlijk*) geen eindrijm in hun tekst zit, kun je het toch een gedicht noemen. Waardoor komt dat?
(*In gedichten zit vaak herhaling, dit geeft ritme aan de regels.*)
- Hang alle tegeltjes bij elkaar en maak een tegelwand.

Extra

- Laat de kinderen aan de hand van de tegeltjes raden om wiens huis het gaat.
- Maak en bedenk met elkaar een klassentegeltje (*de klas is vaak ook een soort thuis voor de kinderen*).

Tip

Het gedicht *Wiegelied* komt uit het thematijschrift DICHTER nr 29 van Plint:

<https://www.plint.nl/shop/dichter-thuis/>

Dit staat vol gedichten over 'Bij mij thuis'. Achterin vind je inspirerende schrijftips.